

**UNDER FØLGER KORT UTDRAG FRA HOVEDDOKUMENT
BUDSJETT 2022 MED ØKONOMIPLAN 2022-2025. HELE
DOKUMENTET MED DIVERSE VEDLEGG SAMT EN STØRRE
POWERPOINT PRESENTASJON HAR LIGGET UTE PÅ KOMMUNEN
HJEMMESIDE SIDEN TIDLIG DESEMBER (FREMDELES)**

Kommunedirektørens innledning

Generelle betraktninger

Kommunedirektøren legger med dette frem forslag til årsbudsjett for 2022 og økonomiplan for perioden 2022 – 2025. Årsbudsjettet utgjør det første året i økonomiplanen.

Budsjettforslaget skal etter planen behandles og vedtas av kommunestyret 16. desember 2021. I samsvar med krav etter kommuneloven kapittel 8, legges formannskapetets innstilling ut til alminnelig ettersyn i minimum 14 dager før kommunestyrets sluttbehandling. Under denne perioden inviteres til åpent informasjonsmøte der formannskapetets innstilling presenteres. Eventuelle merknader/innspill som mottas i perioden, presenteres for kommunestyret under deres sluttbehandling.

Kommunedirektøren vil innledningsvis understreke at budsjettarbeidet denne gangen har vært særlig utfordrende – det av flere årsaker. Reduserte inntekter i kombinasjon med stadig økte krav fra statlige myndigheter samt over 100 foreslåtte nye drift- og investeringstiltak (ønsker) fremmet av tjenesteområdene, innebærer harde prioriteringer og utfordrer den økonomiske handlefriheten på sikt. Det må påpekes at flere av de foreslåtte tiltakene inkluderer dels meget omfattende og kostbare investeringer som for en stor del fordrer nye låneopptak for å muliggjøre gjennomføring. Enkelte av disse forutsetter inntektskilder som helt eller delvis vil finansiere de finanskostnadene realisering innebærer. Det hindrer likevel ikke at kommunens langsiktige lånegjeld vil øke dels betydelig i planperioden. For å sikre fortsatt akseptabel økonomisk handlefrihet, har kommunedirektøren derfor valgt å redusere og/eller utelate flere av de ønsker/forslag som opprinnelig er fremmet fra tjenesteområdene.

Til tross for utfordringer legges forslag til budsjett og økonomiplan frem i balanse. Basis netto driftsrammer foreslås nær uendret for de langt fleste tjenesteområdene – sammenlignet med utgangspunktet som er 2021. Men til forskjell fra de siste årene, foreslår kommunedirektøren denne gangen delvis kompensasjon for antatt prisvekst. Denne fremgår under forslag til prioriterte tiltak.

Det er normal prosedyre ved rammefastsetting av nytt år/periode at vi tar utgangspunkt i siste vedtatte budsjett. Dette vil vanligvis være et godt og riktig utgangspunkt for rammeberegning. Kommunedirektøren vil likevel varsle om at administrasjonen ønsker å gjennomføre en nærmere analyse av basisrammene i løpet av 2022 for å sikre at disse blir så korrekte som mulig fremover.

Tjenesteområdene har altså også denne gangen fremmet ønsker om en rekke nye drift- og investeringstiltak, dvs. ønsker om endringer utover basisrammene. Under vurdering av disse har kommunedirektøren primært hatt fokus på kommunens økonomiske handlefrihet på både kort og lang sikt. Politiske vedtak og signaler er i størst mulig grad hensyntatt ved utarbeiding

av forslaget. Tiltakene (ønskene) er lagt ved budsjettforslaget som 2 vedlegg (hvh. prioriterte og ikke-prioriterte tiltak). De eventuelle tiltak som kommunestyret til slutt vedtar skal prioriteres, vil bli aktivisert og innarbeidet i endelig budsjett og økonomiplan.

Merk at kommunedirektøren denne gangen foreslår at enkelte av de nye prioriterte tidsbegrensede tiltakene helt eller delvis finansieres ved bruk av oppsparte reserver, dvs. reservefondet og/el. enhetsvise disposisjonsfond. Dette fremgår i oversikten over foreslåtte prioriterte tiltak. Ved inngangen til 2021 står det nær 38,9 mill. kroner på reservefondet. Dette er midler kommunestyret i prinsippet fritt kan benytte, men som kommunedirektøren likevel vil påpeke viktigheten av at består som en solid og viktig reserve.

Budsjettet prioriterer en stabil økonomisk utvikling som sikrer fortsatt gode tjenester for kommunens innbyggere. Det å få mest og best mulige tjenester ut av hver krone, må være et overordnet og vedvarende mål for kommunen. Utvikling av de kommunale tjenestene må gjøres innenfor en økonomisk forsvarlig ramme og eventuelt ved omprioritering av disp. ressurser. Målet må stadig være å tilpasse driften til den faktiske økonomiske situasjonen, både på kort og lang sikt.

Kommunedirektøren ser flere utfordringer i tiden fremover som kan påvirke den økonomiske handlefriheten i negativ retning. Herunder i første rekke økt lånegjeld, endring i inntektsystemet og demografiske forhold. Det manes derfor til fortsatt stor grad av edruelighet med hensyn til både drifts- og investeringsnivå. Handlingsrommet i planperioden bør primært kanaliseres til tidsbegrensede tiltak og/eller avsetning til fonds – og bør bare i beskjeden grad innvirke på «varig» drift.

Kommunedirektøren vil peke på noen avgjørende strategiske mål som bør få stort fokus i planperioden:

- Fortsatt økonomisk handlefrihet
- Kostnadseffektive og gode kommunale tjenester til våre innbyggere
- Tilfredse og friske medarbeidere
- Beholde økonomiske buffere for å møte fremtidige uforutsette utgifter

Skal vi nå disse målene må kommunen fortsatt fokusere på et aktivt internt utviklingsarbeid. Krav til effektiv drift er stadig økende samtidig som innbyggernes forventninger til tjenestnivå er økende. Dette fordrer konstant fokus på ”riktig” bruk av ressursene for å sikre best mulig tjenester i en tid da inntektene reelt reduseres. Samtidig er det viktig at vi stadig søker samarbeid om enkelte oppgaver med andre kommuner.

Kommunen må arbeide kontinuerlig med å videreutvikle god økonomistyring på alle nivå i organisasjonen. Låneopptak i forbindelse med investeringer, personalkostnader og gjennomføring av statlige reformer gir utfordringer. For å sikre en god økonomisk utvikling i årene som kommer, må det budsjetteres med et realistisk inntektsnivå og et positivt driftsresultat. Varige driftsutgifter skal ikke finansieres av midlertidige inntekter eller av fond. Et positivt

driftsresultat er viktig for å skape et fremtidig handlingsrom for å kunne imøtekomme uforutsette utgifter og et stadig usikkert rentenivå.

Demografiske endringer må fanges opp i den økonomiske planleggingen til kommunen. Vi må ta hensyn til utviklingen og tilpasse tjenestene til dette. Dette må gjøres gjennom både de årlige budsjettene og ikke minst gjennom handlingsplan og økonomiplan.

Rennebu kommune har de siste årene levert dels svært positive regnskapsresultater, betydelig bedre enn gjennomsnittet av norske kommuner. Vi har dermed kunne bygge en solid økonomisk plattform. Den økonomiske handlefriheten er dermed også betydelig forbedret. Det henledes bla. til at den viktige nøkkelfaktoren netto «driftsresultat i prosent av driftsinntektene» var nær 7,0% i siste avlagte regnskap (2020). I siste utgave av Kommunal Rapport sitt «kommunebarometer» havnet Rennebu på 28 plass i kriteriet økonomi – noe som gir en klart høyere rangering enn nabokommunene våre. Kommunen har således enn sunn økonomi, men samtidig er dette skjørt og avhengig av fortsatt stor grad av økonomisk edruelighet for på opprettholdes. Selv om vi nå har bygd opp solide reserver, er det ikke tiden for frislipp. Fortsatt fokus på effektivisering, harde prioriteringer og budsjettdisiplin er essensielt for å sikre kommunen mot økonomisk tilbakefall.

Fortsatt god dialog og samarbeid med næringsaktørene i kommunen er viktig og nødvendig for å legge forholdene til rette for ønsket næringsutvikling. Næringsutvikling er ikke noen direkte lovpålagt oppgave for kommunen. Kommunen er likevel en svært sentral premissgiver for samfunns- og næringsutvikling gjennom sin rolle som planmyndighet, tilrettelegger og pådriver. Kommunen bidrar følgelig også med økonomiske rammebetingelser. Positiv utvikling for næringslivet er av stor betydning for at kommunen skal lykkes med å nå de strategiske målene i tiden som kommer.

Finansielle måltall for utvikling av kommunens økonomi

Kommunestyret har i samsvar med ny kommunelov (§14-2) en plikt til å vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunens økonomi. Dette skal baseres på lokalt skjønn og må være langsiktige (vs. realisme og oppnåelighet). Fastsatte måltall er ikke rettslig bindende for budsjettrammene. Kommunedirektøren foreslår følgende måltall for planperioden:

- Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene skal være på minimum 2,0 %
- Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene skal være på minimum 12,0 %
- Langsiktig lånegjeld i prosent av driftsinntektene skal ikke overstige 150 %

Netto driftsresultat viser hva kommunen sitter igjen med av løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra. I tillegg til inntekter og utgifter knyttet til den ordinære driften, inngår også finansinntekter og utgifter. Netto driftsresultat kan benyttes til finansiering av investeringer og/eller avsettes til senere bruk, og gir dermed en indikasjon på kommunens økonomiske handlefrihet.

Måltallet for netto driftsresultat på 2,0 % er et forholdsvis ambisiøst mål, men samtidig et uttrykk for at kommunen må sikres nødvendig økonomisk handlefrihet til å håndtere framtidige nye behov for tjenester. Rennebu kommune skal ha en forsvarlig økonomiforvaltning

som legger til rette for framtiden. Teknisk beregningsutvalg anbefaler et netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene på over tid på minimum 1,75 %. Årsoppgjørene de siste årene har vist betydelig høyere driftsresultat for Rennebu kommune med hhv. 6,9 % i 2020, 4,5 % i 2019 og 4,2 % i 2018. Det har vært meget positivt for kommunens økonomiske handlefrihet, hvilket kommunedirektøren ønsker skal opprettholdes.

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering av drifts- eller investeringsutgifter – m.a.o. en reserve som kommunestyret i hovedsak fritt kan disponere ved behov. Når måltallet settes til 12,0 % av driftsinntektene, kan det også oppfattes som en ambisiøst. Men likevel er det godt under det som siste årsoppgjør (2020) som viser hele 18,3 % - som kan sammenlignes med gjennomsnittet for alle landets kommuner som var 11,7 %. Kommunedirektøren ønsker at denne reserven bør som minimum opprettholdes.

Langsiktig lånegjeld eks. pensjonsforpliktelser har gradvis økt de siste årene som følge av flere kostnadskrevende investeringsprosjekter. Ved utgangen av 2020 viser årsoppgjøret en brutto lånegjeld for Rennebu kommune på ca. 233,1 mill. kroner. Foreliggende forslag til budsjett og økonomiplan 2022-2025 legger opp til ytterligere «tunge» investeringer som i all hovedsak må lånefinansieres - se egne kommentarer knyttet til enkeltprosjektene. Lånegjelden øker dels betydelig. Når måltallet for langsiktig lånegjeld i prosent av driftsinntektene settes til at dette ikke skal overstige 150 %, anses det derfor som ambisiøst. Det siste avlagte årsoppgjøret (2020) for Rennebu kommune viser til sammenligning 73,4 %, mens gjennomsnittet for landets kommuner viste 112,4 %.

